

da bodo potem se v tleh močno razvijale korenine in da izrasto krepke veje iz očes, katera so še ostala. Korenine se rastlinam prirežejo in sicer stranske korenine za tretjino, srednjo pa za polovico. Pri orehih je opomniti, da se ne prikrajšuje, temveč se posade v polni dolgosti. Pač se pa jim prikrajšajo tudi korenine in porežejo stranske vejice.

Za to presajanje je najboljši čas po zimi, ko je že hujši mraz minul ali pa v zgodnji pomladi. Če presajaš jeseni, rad mraz privzdigne zemljo in nasade poškoduje. Le večletne in močnejše šadike se lahko presajajo tudi jeseni.

Kmetijske raznoterosti.

Prijemljenje surovega masla pri pinjenji. Naše gospodinje se večkrat pritožujejo, da se surovo maslo prijema pininega krožnika (kolesa). To prihaja od tod, da se je lesen krožnik navzel tolče. Temu se pa odpomore, če se krožnik vselej dobro umije v gorki vodi, kateri se je pridejalo nekaj sode in potem dobro posuši, najbolje na zraku.

Kako ravnati z jako starim vinom? Prestara vina morejo se s tem popraviti za prodajo, da se jim primeša novega vina. Novo vino, ki se misli primešati, pa mora biti stalno na zraku, to je, ne sme se kaliti.

Odžaganje velicij vej. Če se imajo drevesu odžagati velike veje, naj se najprej odžagajo kacic 40 cm od debla, da se ne poškoduje deblo, ko veja omahne. Le potem se odžaga ostanek pri deblu. Rana se potem z vrtnim nožem lepo gladko obreže in takoj s kako stvarjo dobro zamaže, da vsled moče drevo ne začne trohneti.

Pene na juhi zmatrajo gospodinje navadno za umazanost in jih posnamejo. V resnici pa ne ravnajo pametno. Te pene so tečna beljakovina, zato naj se hitro, ko pridejo na vrh zopet pomešajo v juho. Juha potem res ni povsem čista, ali je jako tečna, kar je gotovo največje vrednosti.

Poučni in zabavni del.

Ne pozabimo družbe sv. Mohorja.

Malo dni še in končan bo letošnji nabor Mohorjanov. Kakor se otroci zbirajo krog ljubljene matere ter ji v znak hvaležnosti prinašajo darove, prav tako se gnjetemo Slovenci meseca svečana sleharnega leta krog dobrotne matere — krog družbe sv. Mohorja ter ji polagamo v krilo vsakoletne prispevke. 57.703 udje so bili zbrani lani krog nje. Zajasalo nam je srce od veselja, ko nam je došla iz Celovca ponosna novica, da se je dvignil termometer slovenske omike zopet za nekaj stopinj. Kako bode letos? Ali naraste število Mohorjanov ali pade? To je odvisno od blagoslova božjega in od agitacije, ki naj se vname ta mesec družbi v prid po vseh pokrajinah slovenskih. Zlasti letos nam je dolžnost, da se na vso moč pobrigamo zato, da se razširi družba sv. Mohorja.

Dne 13. listopada preteklega leta se je zbrala nemška bojna četa v tako zvanem „Parteitagu“ v Celovcu. Oholim voditeljem nemških in ponemčenih Korošcev še ni dovolj

poteptano slovenstvo v Korotanu, še jih bodejo nekatere postojanke slovenske, ki kakor nepredorni jezovi branijo, da se ne razlije nemška povodenj v poslednjo pogorsko kočo, kjer se še čuje slovenska govorica. Tudi ti jezovi se morajo izpodmleti; prej ne mirujemo, dokler ni Koroška popolnoma nemška — tak bojni klic je odmeval dne 13. listopada v celovškem „Parteitagu“. Tedaj so sklenili, da mora poleg drugih naših naprav pasti tudi družba sv. Mohorja. Opisavali so si jo kot sovražnico Avstriji, razširjajočo veleizdajske knjige. Temu podlemu napadu mora odgovoriti ves slovenski narod s tem, da se letos še tesneje oklene svoje neprecenljive družbe sv. Mohorja. Nemški veljaki se hvalijo ven in ven, kako zelo jim je mari omika slovenskega ljudstva. Da je to votla fraza, pokazali so jasno na omenjenem glasovitem zboru, ko so napadli ono družbo, ki je dosedaj največ storila za dušno in telesno blaginjo našega naroda. Ne nemške učilnice, ki so jih nasejali sovražni nam faktorji gori med Slovence ob nemški meji, ne te mučilnice so širiteljice omike med ondotnim ljudstvom, nego družba sv. Mohorja je tista velika omikonosna šola, ki prinaša dragoceni duhovni živež v knjižni obliki tudi tjakaj, kjer ošabni tujec ne privošči slovenski mladini pouka v materinem jeziku. Koroški in štajarski rodoljubi naj skušajo letos razprostraniti družbo zlasti po onih župah, kjer se mešata slovenski in nemški živelj.

Veličina, do katere se je vzpela v poslednjem desetletju naša družba sv. Mohorja, dobode letos zunanje vidno znamenje v podobi novega prostornejšega doma. Dobrih 20 let je delovala družba v dosedanjih skromnih prostorih. Ko pa je jelo stopati število udov preko 40.000, ko je naraslo na 50.000 ter se lani tako blizu primaknilo 60. tisočaku, postalo je dosedanje torišče družbi pretesno; trebalo je novih tiskarskih strojev, novih vezišč, novih skladišč ogromni množici knjig in papirja; vzrasla je potreba novega večjega doma. Odstranivši zapreke, ki jih je provzročal celovski magistrat v tej zadevi, zagotovil je neumorno delujoči družbini odbor Slovincem najidejnejši „Narodni dom“, dom, iz katerega bodo lili leto za letom žarki prosvete v hiše meščanov, ratarjev in delavcev slovenskih. Že preteklo jesen so se dvignili iz tal osnovni obrisi hiše, ki bo, če Bog dá, že letos dozidana in na katere pročelju se bode lesketal pomenljivi, vsakemu Slovincu sveti napis: „Dom družbe sv. Mohorja“. Mnogo bode stal ta dom. Družba bode morala vzeti na posodo kakih 30.000 gld. Kako bi se jej pač prilegli kaki večji darovi, kakeršen je dar zagrebškega kanonika g. Konrada Šnapa, ki je nedavno poslal odboru obveznico za 100 gld., proseč, da ga sprejme med utemeljitelje — ali kako volilo, kakeršno je baš izplačano B. Raičevo v znesku 45 gld. Družbini dom bi se izdatno podprl, če bi se pomnožili dosmrtni udje t. j. oni, ki plačajo jedenkrat za vselej po 15 gld. Teh je še premalo. Zadnji koledar jih je naštel samo 837. Imovitejši letniki naj prestopijo letos med dosmrtnike. S svojimi doneski bodo pomagali družbi zidati trdnjavo, bra-

nečo ono ped slovenske zemlje, zoper katero najsilneje pluska nemški naval.

Kakšna bode knjižna letina družbe sv. Mohorja l. 1893? Mnogo lepega nam obeta družbin „Oglasnik“: Slomšekov „Življenja srečen pot“, dr. Lampetovega „Jeruzalemskega romarja“ 2. zv., II. snopič Cilenšekovih „Naših škodljivih rastlin“, „Slov. Večernice“, „Koledar“ in še jedno knjigo, katera je pač vredna, da se opozori nanjo slovensko čitajoče občinstvo. To so „Kitajci in Japonci“, ki nam jih bode opisal letos uzorni pripovedovalec prof. Jos. Starè. S to knjigo, ki bo okrašena z mnogimi ilustracijami, se začne vrsta zanimivih narodopisnih knjig, ki bodo pač vredne naslednice „Občni zgodovini“ istega pisatelja.

Še neko važno panogo delavnosti družbine nam je povdariti: ona zalaga poleg svojih vsakoletnih publikacij še druge, zlasti šolske knjige. Med drugim je izdala dr. Sketovi slovnici, njegove slovenske čitanke za srednje šole. Iz njene tiskarne je izšel pred štirimi leti Janežič-Bartelov nemško-slov. slovar; pred malo tedni pa nas je presenetila z Janežič-Hubadovim slovensko-nemškim delom. Marsikatera izmed teh knjig bi gotovo še danes tičala v rokopisu, ko bi jej družba sv. Mohorja ne bila pomogla na beli dan. Tudi kot zalagateljica slovenskih knjig je vredna našega priznanja in podpore.

Ne pozabimo torej družbe sv. Mohorja, hčerke Slomšekove, gojenke Janežičeve in Einspielerjeve! Složno delajmo na to, da se vzdrži ljubljenska naša pri onem mogočnem številu, ki jo je okroževalo preteklo leto! Vrste Mohorjanov ne smejo redeti. Rasto naj zlasti ob mejah, vzmože naj se pa tudi v središču — v Ljubljani, kjer je še premalo udov. Med inteligencijo slovensko jih je mnogo, ki niso vpisani. Biti Mohorjeve družbe član, bodi Slovencu ponos.

V Ljubljani vpisujejo v družbo sv. Mohorja vsi župni uradi in g. Anton Zagorjan, knjigotržec na Kongresnem trgu. Zadnji obrok je 5. dan sušca.

Poučni in zabavni drobiž.

Srbska Matica je že jako stara. Ustanovljena je že 1826. l. in ima svoj sedež v Novem Sadu. Izdaje največ ukovite spise. Na leto izda kacic 5 ali 6 knjig, mej katerimi je najvažnejši letopis. Knjige njene se tiskajo v 4000 iztisih. Do lani je Matica imela le ustanovnike, ki so plačali jednokrat za vselej 50 gld. Sedaj pa ima tudi letnike, ki plačujejo na leto pa 3 gld. Sedaj je pričakovati, da se društvo še lepše razširi. Premoženja ima kacic 754.600 gld., ali ni namenjeno vse za izdajanje knjig, temveč v književne namene ne porabi na leto niti 4000 gld. Blizu 6000 pa da ta srbski zavod slednje leto za podporo srbskih dijakov na raznih učiliščih na Ogerskem in izvan Ogerske.

Društvo sv. Jeronima v Zagrebu, ki je podobno naši družbi sv. Mohora lepo napreduje. V Zagrebu že ima svojo hišo, vredno 77.000 gld. Udov je minolo leto imelo 9813. To je v primeri s številom udov družbe sv. Mohorja jako majhno, ali je pomisliti, da družba ima le dosmrtnne člane, ki plačajo najmanj 5 gld. Premoženja ima društvo 127.204 gld., torej je njegov obstanek gmotno zagotovljen, kar je gotovo veliko vredno.

Novice.

Državni zbor.

V seji dne 7. februvarija t. l. višila se je razprava o proračunu naučnega ministerstva za obrtne šole. Posl. Schwarz toži, da si vlada prilastuje preveč pravice pri obrtnih šolah, katere so po zakonu sicer deželna zadeva. Tudi skrbi vlada kakor povsod drugod tudi pri obrtnem šolstvu le za Nemce. Posl. Kramarž zahteva pomočne naredbe za izdelovalce steklenih biserjev na Češkem. Posl. Fanderlik razmotrava obrtno-šolske razmere na Moravskem. Vladni zastopnik grof Latour pojasnjuje nekatera očitanja poslancev in pravi, da vlada skrbi povsod enako, kjer se čuti potreba, z največjo naklonjenostjo za obrtne šole. Posl. Morre je zato, da se ustanovi strokovna šola za mlinarje in peke. Govorilo je še več poslancev in poročevalcev Beer, na kar se je proračun za obrtne šole vzprejel in pričela razprava o proračunu za ljudske šole. Posl. dr. Kraus pohvalno omenja dobrega vpliva dijaških iger, zahteva večje izobrazbe žensk in prav po nepotrebnem trdi, da se je Nemcem treba s „Schulvereinom“ braniti slovanske poplave. Konečno napada govornik klerikalce. Posl. Robič prav izborni govori o slovenskih ljudsko-šolskih razmerah na Primorskem in Koroškem. Slovenski Goričani in Tržačani in Korošci bojujejo se že leta in leta za toli potrebno ljudsko šolo, a ne dobe je. Kaj žalostne so razmere na slovenskih ljudskih šolah na Koroškem. Govornik slovesno izjavlja, da slovenski poslanci ne bodo nikoli jenjali zagovarjati interesov svojih koroških bratov. — Ministerski predsednik odgovarja na Spinčičevo interpelacijo glede isterskih razmer. Odgovor ni bil nič dovoljen.

V seji dne 8. febr. predlaga posl. Spinčič, da naj se v ministerskega predsednika podanem odgovoru na njegovo interpelacijo glede novih volitev v Višnjaju, glede napadov na Hrvate in Slovence v Istri, ter glede občinske volitve v Pomjanu otvori debata. Zbornica je ta predlog odklonila. Zanj so glasovali le Mladočehi, nemški nacionalci, klub neodvisnih hrvatskih in slovenskih poslancev ter protisemitje. Na to nadaljuje se debata v proračunu za ljudske šole. Posl. Adamek pojasnjuje razmere v ljudskih šolah na Češkem. V čeških mestih skrbi se za zadostne nemške šole, če je ondi živeča nemška manjšina še tako neznatna, ne skrbi se pa tako za češke šole. V šulfereinske šole love se češki otroci, ki se potem ondi ne vzgajajo le v nemškem jeziku, temveč tudi v nemškem duhu. Vlada podpira šulferein in tako pospešuje germanizacijo, katero vlada pospešuje s šolami na Moravskem. Posl. Götz govori proti konfesionalni šoli in pravi, da je šola državni zavod in cerkev naj vpliva samo na pouk v veronauku, kakor jej ga jamčijo veljavni zakoni, ostali predmeti pa je ne brigajo nič. Naučni minister pravi, da hoče dijaške igre polagoma uvesti v vse šole. Glede slovenske šole v Gorici pravi minister, da je naučna uprava vse storila, kar bi naj pospeševalo konečno rešitev cele zadeve in nadejati se je, da bo vsa stvar v kratkem dognana. Posl. Hanck je za ločitev kristijanskih in židovskih otrok v šoli, za uvedbo dijaških iger v ljudske šole in za večjo skrb pri telovadbi na dekliških šolah. Posl. Barwinski opisuje ljudsko-šolske razmere na Gališkem. Posl. baron Schwegel izročil je peticiji deželnega odbora kranjskega za grajenje železnice Divača-Loka-Celovec.

V seji dne 9. febr. se razprava o proračunu za ljudske šole nadaljuje. Posl. Salvadori se pritožuje o germanizovanji Italijanov na južnem Tirolskem. Učni minister Gautsch pravi, da se Italijanom ne godi nobena krivica. Posl. Biankini se pritožuje proti nemškim šolam v Dalmaciji, ki so ustanovljene za vojaške otroke, a pohajajo vanje